

ВИМОГИ ДО ВЕДЕННЯ ОРГАНІЧНОГО СКОТАРСТВА

І. В. Ковальчук, к. с.-г. н., доцент,
М. В. Слюсар, к. с.-г. н., ст. викладач,
І. І. Ковальчук, к. вет. н., ст. викладач

Житомирський національний агроекологічний університет

У країнах ЄС сертифіковано 2,6 млн. гол. органічної рогатої худоби, а щорічний приріст поголів'я складає 12 %. Найбільше

органічної худоби зосереджено в Австрії, Франції, Великобританії, а найвища питома вага органічного сектору у виробництві продукції тваринництву Австрії (19 %), Швеції (17 %), Чехії, Латвії (по 13 %), Данії (10 %).

Молочних корів у сертифікованих органічних господарствах країн ЄС утримується 0,7 млн. гол (3 % від усього поголів'я); Латвія - 3 %, Естонія - 2,7 %, Словаччина - 2 %, Чехія - 1,5 %, а найбільша органічна частка в Австрії (18 %), Швеція (12,7 %), Данія (10,9 %), Великобританія (8,1 %).

Ключова роль великої рогатої худоби в органічному сільському господарстві обумовлена застосуванням продуктів життєдіяльності (калу, сечі), як основи для виробництва цінних органічних добрив; господарськи-корисними ознаками (довговічністю, високими стандартами якості молока та м'яса, відносною невибагливістю); здатністю до перетравлення клітковини грубих кормів і її конверсії у протеїнові продукти - молоко, м'ясо; отриманням доходу власником від реалізації тварин або яловичини, молока чи продуктів їх переробки.

В органічному молочному скотарстві застосовують високопродуктивні молочні або локальні породи, загальноприйнятну систему селекції та технології годівлі органічними кормами і утримання, які відповідають природнім потребам тварин.

Вирощування молодняку материнським молоком повинно становити не менше 3-х місяців;

Відтворення поголів'я органічних господарств здійснюється за рахунок саморемонту або закупівлі із інших органічних ферм, а основним методом розмноження є штучне осіменіння.

Заборонені ембріопересадки, клонування, гормональне стимулювання, використання сексованої сперми. Необхідно уникати вибору порід (ліній), яким властиві специфічні хвороби або проблеми зі здоров'ям (мимовільний викидень, кесарів розтин при пологах).

Неорганічних тварин дозволяється вводити до господарства для племінних цілей лише за відсутності на ринку органічних тварин в достатній кількості, а при першому створенні гурту або отари неорганічні молоді ссавці мають вирощуватися у відповідності до правил органічного виробництва відразу ж після їх відлучення від матері. Крім того, на дату вводу тварин до гурту вік буйволів та телят складає менше шести місяців. Неорганічні дорослі самиці, які не народжували, для оновлення гурту мають в подальшому вирощуватися відповідно правил органічного виробництва.

Дозволяється збільшувати кількість самиць до 40% за умови отримання попереднього дозволу уповноваженого органу, у таких

випадках як значне розширення ферми, зміна породи, зміна тварин, на яких спеціалізується господарство, або за умов, якщо породи знаходяться під загрозою втрати для фермерства, і в цьому випадку тварини відповідних порід не обов'язково мають бути такими, що не народжували.

Сертифікаційний орган може видавати тимчасові дозволи фермерам у випадку високої смертності тварин, спричиненої проблемами зі здоров'ям або катаклізмами; дозволяти відновлення або відтворення гурту отари неорганічними тваринами, за відсутності органічно вирощених тварин.

Перехідний період (період конверсії) розпочинається не раніше, ніж оператор повідомить компетентний орган про свою діяльність і підпорядкує своє господарство системі контролю.

Якщо у господарство введені неорганічні тварини і продукти тваринництва будуть продаватися як органічні, правила органічного виробництва мають виконуватися протягом щонайменше для жуйних тварин - 12 місяців (у будь-якому випадку не менше двох третин їхнього життя), а для худоби призначеної для виробництва молока – 6 місяців. Якщо неорганічні тварини наявні у господарстві на початку перехідного періоду, їх продукти можуть вважатися органічними, якщо відбувається одночасний перехід усього виробничого підрозділу, в тому числі худоби, пасовищ і/або будь-яких земельних площ, які використовуються для годівлі тварин.

Загальний сукупний перехідний період для існуючих тварин і їх приплоду, пасовищ і/або будь-яких земельних площ, які використовуються для годівлі тварин, може бути скорочений до 24 місяців, якщо тварин годують переважно продуктами з даного виробничого підрозділу.

Для створення комфортних умов утримання і годівлі необхідно враховувати таку екологічну ознаку як стадність тварин (сумісний відпочинок, споживання корму, пересування)

У приміщеннях забезпечують: природні освітлення, вентиляцію; рівну неслизьку підлогу, не менше половини якої – суцільне покриття; безприв'язне утримання, одне місце відпочинку і годівлі на одну тварину; підстилка (солома, або інший природний матеріал); постійний доступ до зон на відкритому повітрі, коли дозволяють природні умови і стан ґрунту; доступ до пасовища завжди, коли це можливо; забезпечення зеленою масою на вигульних майданчиках; погелів'я повинне бути обмежене з метою зведення до мінімуму надмірної потрапи рослинності, стоптування ґрунту, ерозії та забруднення, спричиненого тваринами або рознесенням їх гною; вільний доступ до

кормів і води, доступ до чесалок у приміщенні, дерев на пасовищі.

Забороняється утримувати тварин на прив'язі, спутаними або в ізоляції, за винятком обмеженого часу утримання окремих тварин у разі необхідності з огляду на безпеку, належне утримання, з ветеринарних причин.

Винятки, що мають бути зведені до мінімуму і обмежені в часі полягають у забезпеченні можливості для певного господарства започаткувати, або підтримати органічне виробництво за наявності кліматичних, географічних або структурних обмежень, для розв'язання специфічних проблем, пов'язаних з утриманням органічного поголів'я і доглядом за ним (карантин).

Норми площі на одну тварину регламентуються їх живою масою, належністю до статево-вікової групи. Зокрема для корів цей показник становить 6 м² у приміщенні 4,5 м² на відкритих майданчиках, племінних бугаїв відповідно 4,5 та 30 м².

Максимальна кількість худоби, яка еквівалентна 170 кг азоту на гектар на рік становить від 2х дорослих тварин до 5-ти віком до одного року.

Висновки. Органічне скотарство має відносно низьке значення у країнах ЄС (близько 3%);

жуйні відіграють ключову роль в органічному сільському господарстві через конвертацію клітковини у багаті білком продукти (молоко, м'ясо) і підвищенні родючості ґрунтів;

органічне скотарство спрямоване на поліпшення здоров'я тварин з використанням адаптованих порід (ліній); і задоволення природних вимог тварин у всіх аспектах господарської діяльності.

Список літератури

1. Закон "Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції" від 10.07.2018 N 2496-VIII.

2. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства і сільських територій в Україні на 2015-2020 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/16025>.

3. Лунєєв Л. Органічні продукти: комерція чи здоров'я? / Леонід Лунєєв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.potrebitel.net.ua/print/2284>

4. Федерація органічного руху України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic.com.ua>

5. Постанова Ради ЄС №834/2007 р.

6. Постанова Ради ЄС №889/2